

se nalazi između ove dve čestice.²⁵ Međutim, pošto jedino što možemo znati o jednom takvom sistemu jeste njegova talasna funkcija, ovakva nelokalna transmisija informacija biće praktično nemoguća.

Dakle, prema Bomovoj teoriji, talasne funkcije *kao da* podležu kolapsu pri merenju fizičkih sistema, koji se javljaju onako kao što to predviđa i klasična kopenhagenska interpretacija, međutim, to sve ostaje, kao što smo videli, samo slika na epistemološkom, ali ne i na ontološkom nivou.

* * *

Filozofija fizike predstavljena je u ovoj letnjoj školi kao područje interpretacija fizičkih teorija, kao i epistemoloških i ontoloških osnova koje svaka od njih podrazumeva. Ono što, međutim, smatram nedostatkom ovakvog pristupa jeste nepostoja-

25 To je, naravno, u suprotnosti sa teorijom relativnosti, što onda važi i za celokupnu Bomovu mehaniku.

nje upitanosti o naučno-realističkom položaju ne samo interpretacija fizičkih teorija, već i filozofije fizike uopšte. Razmatranje problema svesti, kauzaliteta, te slobode volje bez osvrta na, recimo, Kantovu filozofiju ostaje uskraćeno za neke od ključnih filozofskih postavki koje pripadaju ovom području. Međutim, ovde nije reč o odbacivanju samo transcendentalne filozofije, s obzirom da ni imena kao što su Vitgenštajn (Wittgenstein), Patnam ili Kun (Kuhn) takođe nisu našla svoje mesto u ovim predavanjima. Reč je o radikalnom, gotovo dogmatskom, otklonu od svega onoga što bi se moglo naći u opoziciji spram naučno-realističkog gledišta, gde čak ni neke naučno-realističke koncepcije ostaju potpuno neprihvatljive.²⁶ Onog momenta pak, kada se (makar i uslovno) prihvate principi naučnog realizma, ova filozofsko-fizička škola ima šta da ponudi.

26 Recimo, naučno-realističke teorije smeštene u kantovskoj tradiciji, kao što su, na primer, Patnamov *interni realizam* ili pozno-kunovski *post-darvinistički kantianizam*.

MAJA SOLAR
Novi Sad

KLUB STUDENATA FILOZOFIJE «GERUSIJA»

Samoinicijativom studenata filozofije, u februaru 2005. godine, oformljeno je udruženje pod punim nazivom Klub studenata filozofije «Gerusija». Razvijajući filozofske interese neprekidnim angažmanom KSF «Gerusija» realizira načela i ciljeve propisane zvaničnim statutom udruženja. Udruženje podstiče slobodu izražavanja misli, ideja i stavova, slobodu pojedinca da se obrazuje i razvija svoje stva-

ralačke mogućnosti, poštovanje različitosti misli, ideja i stavova, kao i negovanje dijaloga i tolerancije. Neki od navedenih ciljeva udruženja su: unapređenje obrazovanja u oblasti filozofije, afirmacija filozofije kao profesije u društvu, omogućavanje naučne i obrazovne kooperacije između studenata, omogućavanje razmene informacija, znanja, iskustava, ideja, projekata, literature, pospešivanje mobilnosti

studenata i podrška interakciji na nacionalnom i međunarodnom nivou, poboljšanje kvaliteta studija... Polazeći od shvatanja filozofije kao discipline neodvojive od (sveta) života rad KSF «Gerusija» upućuje na pluriperspektivna stanovišta. Članovi udruženja su i studenti, apsolvanti i posleddiplomski studenti drugih znanosti i disciplina, kao i svi oni koji pokazuju interesovanje. Filozofska otvorenost se na ovaj način prepliće i sa drugačijim porecima i diskursima, kao psihologijom, psihijatrijom, sociologijom, prirodnim naukama, književnošću, filmom itd., u zavisnosti od interesovanja članova udruženja.

Kao prvi projekat KSF «Gerusija» organizovan je Filozofski simpozijum *Identitet.Sloboda*, u trajanju od 20. X do 23. X 2005. godine, na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu. Na ovom simpozijumu učestvovali su studenti, apsolvanti i postdiplomci iz Novog Sada, Beograda, Ljubljane, Rijeke, Sarajeva i Skoplja. Propitujući različita mesta koja generišu pojmove identiteta i slobode simpozijum se odlikovao velikom heterogenošću radova. Odnosi pojmova identiteta i slobode pružili su u svojoj mnogostrukosti širinu za raznolike pristupe i višeslojna sagledavanja. Poimanje identiteta u Spinozinoj i Kantovoj filozofiji na putu u ontologiju slobode, Šelingovo shvatanje slobode, promišljanje identiteta kao i pojma razlike u Hegelovoj filozofiji, istraživanje identiteta komedije, gradiranje poetskog identiteta, mogućnosti identiteta kao ženskog van okvira falusocentrične metafizike, uspostavljanje telesnog identiteta, upitanost o identitetu u svetu hiperrealnosti (pomoću analize filma *Blade Runner*), identitet u analitičkoj estetici, shvatanje identiteta u Deridinoj filozofiji..., samo su neke od tema radova. Zbornik sa svim radovima

izlaganim u okviru ovog simpozijuma je u pripremi.

Deo udruženja učestvuje na Međunarodnom filozofskom simpozijumu na temu *Marx, Hegel i psihoanaliza* u Sarajevu, održanom od 13. do 17. januara 2006. g., u organizaciji Asocijacije Eidos. Simpozijum se održao u okviru kampanje «Obrazovanjem i demokratizacijom do svjetskog mira», a u njemu su učestvovali profesori i predavači iz BiH, SCG, Hrvatske, Slovenije i USA.

U periodu od marta do jula 2006. godine KSF «Gerusija» u saradnji sa Studentskim kulturnim centrom, u klubu «Bunker», organizuje interaktivne skupove pod nazivom *Filozofski razgovori*. Ovi dispute su zamišljeni na sledeći način: o temi se svi učesnici dogovaraju pre samog razgovora, kako bi se pripremili, jedan uvodničar predaje uvodno izlaganje i nakon toga se vodi razgovor na zadatu temu. Održano je devet filozofskih razgovora i to sledećim redom i tematskim okvirom:

- » 5. III 2006. g., Da li smo mi Ljubo? Blizina granice (ne)normalnog, uvodničar: Magdalena Stanimirović;
- » 19. III 2006. g., Neki filozofski problemi u neurozi: Moguća uloga filozofa u tretmanu neurotskih smetnji, uvodničar: Vladan Beara, psihoterapeut;
- » 2. IV 2006. g., Seksulanost i politika, uvodničar: Darko Markovac;
- » 16. IV 2006. g., Matrix i globalizacija dosade, uvodničar: Dušan Pržulj;
- » 30. IV 2006. g., Evropski identitet, uvodničar: Saša Hrnjez;
- » 14. V 2006. g., Projekcija filma *Waking life* i filozofski razgovor na temu Stvaranje bliskosti sa post-mortem perspektive, uvodničar: Nenad Ivanović;
- » 28. V 2006. g., Heidegger vivant! Kraj filozofije i mogućnost mišljenja – povov-

dom 30 godina od smrti M. Hajdegera, uvodničar: Hana Kukučka;

» 11. VI 2006. g., Naseljavanje vremena, uvodničar: Ivan Radenković;

» 12. VI 2006. g., Proper Names as a problem in the Philosophy of Language – an Overview, uvodničar: Christian Strasser, sa Univerziteta u Pasau (predavanje i razgovor o filozofiji jezika su održani na engleskom jeziku);

» 25. VI 2006. g., Atopoetilište, uvodničar: Maja Solar.

U periodu od 20. do 23. IV 2006. g. u dvorcu Stara Sušica u Hrvatskoj održao se treći međunarodni studentski simpozijum *Sinergija II*, gde se nastavlja interakcija KSF «Gerusije» sa Udrugom studenata filozofije «Furija» i Klubom studenata informatike «Next» sa Filozofskog fakulteta u Rijeci. Simpozijum je strukturiran na dva nivoa: kao sinergijski pristup između informatike i filozofije, ali i kao sinergijski pristup unutar filozofije u liku dijaloga analitičke i kontinentalne paradigme.

Deo članova KSF «Gerusija» učestvuje i u 5. Međunarodnoj filozofskoj letnjoj školi – pod nazivom *Filozofija i umjetnost*, održanoj u Dubrovniku u periodu od 17. do 21. VII 2006. g. Ova škola je nastavak višegodišnjeg programa “Postmoderna: ne-završeni projekt” unutar kojeg su se vršile sve MFPS (Mednarodne filozofske poletne šole) do sada, u organizaciji slovenskog Filozofskog Študentskog Društva i koorganizaciji hrvatskog Udruženja Studenata Filozofije. Tematska osnova programa sadržana je u filozofskom apelu, lansiranom u tekstovima savremenog francuskog filozofa Alaina Badioua, koji od aktualne filozofije traži promišljanje i tematizaciju četiri mesta pod čijim se okriljem uzdiže i proizvodi istina. Ovu Badioujevu četvorku, zvanu *četiri generička procesa istine*, čine politi-

ka, ljubav, znanost i umetnost. U skladu sa tim, prve su se dve škole bavile političkim diskursom, treća ljubavnim, četvrta znanstvenim, dok se ovogodišnja, posljednja iz tog niza, posvetila umetnosti.

Tokom avgusta i septembra 2006. g. udruženje KFS «Gerusija» organizovalo je *Letnju školu psihoanalize*, gde su se jednonedeljna okupljanja bazirala na Frojdovim tekstovima. Iščitavana, promišljana i tematizirana su sledeća dela: «O seksualnoj teoriji» (1905), «Totem i Tabu» (1912-1913), «Prilog uvodu u narcizam» (1914), «Nagoni i njihove sudbine» (1915), «Nesvesno» (1915), «S onu stranu principa zadovoljstva» (1921), «Masovna psihologija i analiza ja» (1921), «Ja i ono» (1923) i «Nelagodnost u kulturi» (1930). Uviđajući aktuelnost i problemske odrednice psihoanalize u savremenim pravcima mišljenja, članovi udruženja pokušali su razabrati jedan preludijumski aspekt Frojdovog mišljenja. Drugi deo ovog projekta planiran je tokom celog semestra, gde bi se psihoanaliza kompleksnije proučavala, polazeći od čitanja Frojda sa različitih istorijsko-filozofskih stanovišta. Filozofski interes za psihoanalizu biće posvećen i autorskim radovima.